

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.

Pentru România și străinătate:

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiile de trei ori ce conțin

ca. 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte

8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Ear banii de prenumerație la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

I O S I F

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al bisericii ortodoxe române în părțile Aradului, Orășii-Mari, Ienopolei și Hălmagiului, precum și în cele adneșate din Banatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului: dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos, împreună cu saluta-rea Noastră arhierescă!

Eată fecioara în pânțece va avè și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuil, ce se fălmăcește: cu noi este Dumnezeu.

(Matei c. I. V. 22).

Și Fiiul s'a născut din Fecioara Maria, în ieslele Vitleemului, întocmai precum era prorocit, ear numele lui falnic vestește, că *cu noi este Dumnezeu!*

De douăzeci de secolii sau veacuri, serbează lumea creștină sfânta Naștere cu bucurie creștinească, care este bucuria inimii: „*Veselia inimii este viața omului și bucuria omului este îndelungarea zilelor lui*“, zice înțeleptul Sirach (c. III. v. 22).

De douăzeci secolii tuturor se vestește în această sfântă zi, că Emanuil este născut, *cu noi este Dumnezeu*, și totată ții-secolii această veste ni-a îndelungat zilele cu bucuria inimii, ce ni-o dă sfânta Naștere, în care s'a pogorit Dumnezeu-Fiiul între noi.

Veniți iubiții mei fii sufletești, poporul Domnului și al meu, să renoim închinăciunile noastre cucernice înaintea sfintei Nașteri, care de nou ni-a adus bucuria inimii; și să sfințim ziua cu jertfa inimii, pe care o aducem astăzi pe altarul Domanului mării.

Timpurile sau vremurile nasc oameni mari, înaltă popoare la măriri și străluciri, dar' „*alta e mărirea celor cerești și alta e a celor pământești*, (I. cor. 15, 40). Aceea-ce timpul a adus, timpul, ca un fugar a și dus, precum dus-a multe lucrări mari și frumoase ale alcătuirilor spiritului omenesc, ca să le înlocuiască cu altele mai proaspete, după închipuirea omului mai perfecte sau desăvârșite. Înzadar însă, căci „*alta este mărirea celor cerești și alta este a celor pământești*“. Perfecțiunea sau desăvârșirea numai în ceriu se află, ear chemarea noastră a pământenilor este numai a ne face aici pe pământ vrednici de ea.

Când dar' privim la mărirea Fiiului d-zeesc, să nu gândim la asemenea mărire pentru noi, fii omenesți, cărora nu ni este dat mai mult, decât a ne face vrednici de numele lui Iisus Cristos: „*Priveghiați în tot timpul rugându-vă ca să vă învredniciți a sta înaintea Fiiului omenesc*“, zice sfântul evangelist Luca.

Pe Fiiul-Dumnezeu nu timpurile sau vremurile l'au adus, ca și pe-o urmare a desvoltării lucrurilor din lume, căci prin el s'au creat, adecă s'au făcut timpurile, ca să servească sau slugiască spre preamărirea lui Dumnezeu; El s'a pogorit în lume, ca stăpânul ei, să descopere, ce este fericirea cerească și prin aceasta sufletele să le mântue de sub jugul trupului și să le înalte la țința, pentru care au fost create, la fericirea vecinică. „*Luati jugul meu peste voi, și veți afla repaos sufletelor voastre*“ ne zice Mântuitorul lumii. (Mat. 11. 29.)

Primul om trupește nu s'a născut ca copil și totuși a fost copil. Bărbat în nevinovăție și curățenie trupească și sufletească, a creat D-zeu pe Adam, un fiu al luminei, a acelei lumini, pe care Creatorul a așezat-o în chipul și asemănarea sa, în omul pus de stăpân peste făpturile sale.

Pecatul însă a șters din sufletul omenesc nevinovăția și curățenia și a aprins în el focul pati-

milor în a căror vâpae scrum s'au făcut roadele nevinovăției și ale curățeniei: faptele cele bune. Bărbăția ajunsese să însemne: cruzime, sălbătecie și în mărire și strălucirea la care se avântaseră popoarele sub conducerea eroilor renumiți din vechime, nu sufletul s'a preamărit, ci puterea crudă a sângelui.

În timpul acestui om a luat trup Iisus Cristos, ca să-l sfințească pe el prin nevinovăția și curățenia sa. Și eată nevinovăția și curățenia, în care a fost Adam creat, renăscută fiind în Iisus Cristos, văzurăm omul: „*Cel necinovat cu mânilor și curat cu inima, care nu și-a dat spre deșertăciunii sufletul său și nu s'a jurat întru vicleșug vecinului său*“ (Ps. 23, 3).

Aceasta este ziua, iubiților creștini, în care serbăm nevinovăția și curățenia, este serbătoarea inimii, așezată de legea noastră creștinească, ear „*Păzirea legilor este temelul nevinovăției, și nevinovăția face a fi aproape de Dumnezeu*“ zice înțeleptul Solomon (Int. Sol. 6, 19).

Maica Fiiului privește de sus la lumea creștină, cum după obiceiul strămoșesc, astăzi iesle a făcut din casele sale, ca să primească pe Iisus Cristos, și ascultă cu drag preamăririle ce în colinzi și imnuri de laudă se aduc Fiiului deopotrivă în casa țeranului, ca și în casa bogatului. Aceste cântări împreună astăzi ceriul cu pământul și ne deschid calea la Maica Domnului. Veniți, iubiților mei fii sufletești, să intrăm pe poarta ce ni-a deschis ziua de astăzi și închinându-ne Fiiului, să rugăm pe Maica născătoare de Dumnezeu, ca să se roage pentru noi la Fiiul ei, căci ascultate și sfințite sunt rugăciunile mamelor, cu cât mai ales vor fi ascultate și sfințite ale Maicii Domnului.

Nevinovăția și curățenia, ce a susținut sfânta maica biserică în sinul poporului nostru, a fost tăria, care l'a păzit între atâtea vifore ale vieții, căci «cel necinovat este aproape de Dumnezeu»; fără acest scut cum ne-am puté esplica, că esistăm ca popor românesc pe acest pământ.

Dar această nevinovăție și curățenie este neconținut ispitită, precum v'am arătat și în cuvântul ce v'am adresat la sfintele serbători ale Invierii, prin proroci mincinoși, cari iau taina preoției în deșert și se fac apostolii spargerii de neam și biserică.

Nevinovăția și curățenia aceasta inse mai are un ispititor primejdios pe așa numitul socialism.

Iisus Cristos s'ar fi putut naște în palat de aur și să fie înfășat în purpur și să orbească lumea cu strălucirea casei sale. Și eată-l născut în iesle, înfășat în scutece în grajd întunecos. — S'au deschis inse ceriurile și steaua luminoasă aduce regii să se închine sărăciei din Vitleem, și din această sărăcie se preamărește Iisus Cristos. Desculți și flămânzi au plecat apostolii în apostolie

și mari și bogați în preamărire au devenit. Prin pivniți subpământesti se adunau odinioară creștinii, căci case dumnezeesti nu aveau și comori s'au adunat mai târziu să se zidească case pompoase lui Dumnezeu.

Pe vremea prorocilor și dintre păstori s'au ales proroci, ear în vremea mai nouă, cari ne-am născut în case aurite? și totuș înălțatu-s'au și fiii colibelor țerănești până la cele mai înalte trepte, ce ni se pot da noaué. Domnul nu-și alege oamenii săi după starea lor ci după nevinovăția și curățenia sufletului lor.

Socialismul, iubiților mei fii sufletești, se încearcă a ispitii pe cei nepricepuți cu bogățiile și întărită pe cei sērăci contra celor bogați.

Uitați-vé însă, iubiților mei, la ieslele din Vitleem și uitați-vé la picioarele desculțe ale apostolilor, ca să nu mai iau exemple din lungul șir al istoriei, și veți vedé, că sērăcia este sfințită de Dumnezeu și între sērăcie și bogăție nu este abis, care nu s'ar puté străbate, ci numai o punte pe care este scris: lucrează și roagă-te lui Dumnezeu, petreci în nevinovăție și curățenie zilele vieții tale și te vei preamări. — Pășească fie-care cu îndrăsneală pe această punte și se va afla ingerul păzitor, care să-l treacă și la bună-tățile lumești și la cele sufletești.

Câtă vreme este deosebire între om și om, tărie trupească și sufletească, iscusință și iscusință, hărnicie și hărnicie, atâta vreme va fi și deosebire de bogat și sērăc, de mai mare și mai mic, căci deosebirea stărilor sociale zace în darul lui Dumnezeu și firile deosebite ale oamenilor. Să presupunem, iubiților, că astăzi s'ar împărți toate averile în mod asemenea, adecă egal; și anume, s'ar lua dela cel bogat și s'ar da celor sērăci, ca nici unul să nu aibă mai mult decât celalalt. Ce credeți, iubiților mei fii, cât timp ar rămânea acea împărțeală? Oare nu în ceasul în care ar fi gata asemănarea, s'ar începe earăși schimbarea? cel mai cu noroc, mai tare și mai iscusit, harnic și treaz, prin norocul și munca sa ar răscumpăra partea dela cel mai fără noroc, mai slab, mai puțin iscusit, mai puțin harnic și mai puțin treaz și deosebirea de clasă s'ar începe în aceeași clipă și ear ar fi bogați și sērăci.

Aceasta este soarta omului, iubiților mei fii sufletești, și trebuie să primim cu mulțumire partea de soarte ce ni s'a dat, apoi nencetat rugând ajutorul dumnezeesc, să muncim și să nădăduim în acel ajutor, care vecinic înalță pe cei umiliți și îmbogățește pe cei sērăci, cari se tem de El; și din contră, umilește pe cei sumeți și sērăcește pe cei bogați, când ei uită, că a Domnului este înălțarea și bogăția ce se dă omului.

Nu întru aceea zace nenorocirea, că unul este mai binecuvântat de soarte decât altul, ci în aceea, că nici bogatul nici sērăcul nu înțelege voia lui

Dumnezeu, din care s'a rënduit soarta fie-căruia, ci se face unul judecătorul altuia și astfel se naște ura între bogat și sărac. Dar numai acolo, unde lipsește creșterea creștinească, căci creștinismul a șters robia omului, pe toți, bogați și săraci, îi împreună în sfânta biserică cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Cristos.

Socialismul, cum se apropie el de noi, nu este altceva decât o negațiune adecă tăgăduirea bisericeii, statului, școlii și a tuturor drepturilor ce le-avem hărăzite. Glasurile cari se aud ici-colea, că nu dăm biruri nici bisericeii nici statului nici pentru școli, este duhoarea acelui duh nenorocit, care vrea să spargă tot: biserică, stat, școală și drepturi hărăzite dela strămoșii noștri. Dar atunci cine ne va lumina și mângăia în nenorocirile noastre? cine ne va apăra viața și averea? cine ne va crește copiii? Earăși am căde pradă cruzimilor sângelui ce clocotește în ființele fără viață sufletească, earăși am recăde în barbaria omului depășit de pe calea arătată de Dumnezeu.

De aceea zic voaue în numele Celui astăzi născut, întoarceți-vă dela întăritările și ura nebunilor la starea nevinovăției și curățeniei, în care am fost creați, că în acestea este tărnia morală a omului; și cu cuvintele apostolului Pavel Vă rog:

„Să nu primiți unul pe altul ca pe-o slugă, ci mai pre sus de slugă, frate iubit“ (Filim. 1. 16)

și astfel împreunați cu legătura îndurării și a iubirei frățești să cântăm cântarea pe care corul îngerilor a cântat-o la nașterea lui Iisus Cristos: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni buna voire“ (Luca c. 2. 14). Prin duhul păcii și al iubirei să sfințim zilele de bucurie ale sfintelor sărbători, în a căror praznic astăzi am intrat, ca „să ne facem vrednici a sta înaintea Fiului omenesc“.

Primiți, iubiților mei fii sufletești, mic și mare, bogat și sărac, binecuvântarea arhierască dela al vostru

Arad, la 25 Decemvrie 1901.

iubitor părinte

Iosif Goldiș,

Episcopul Aradului.

Predică

pentru Dumineca după Nașterea lui Cristos.

»Atunci Irod văzând că s'a batjocorit de Magi, s'a mâniat foarte; și trimițând a omorât pe toți pruncii, cari erau în Vitleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai mici, după vremea care) cercase dela Magi.« (Matei II. 16.)

Iubiților Creștini!

S'a născut Mântuitorul Cristos și cerul s'a bucurat! Ingerii, în miriade de glasuri cerurile străbă-

tut-au cu cântarea: „Mărire întru cei de sus lui D-zeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire!“ S'a născut Mântuitorul și pământul de bucurie s'a aprins! Păstorii din jurul Vitleemului din somn treziți, lasă turma și alergând se grăbesc în peșteră a mării pe Păstorul păstorilor: Mărire, pace și bună voire e glasul laudei lor. Magii — înțelepți — dela răsărit — aprinși de scripturile sfinte și mirați de steaua neobiceinută, bat drumul lung ca să poată vedea și a se închină: „Înțelepciunii și Cuvântului lui D-zeu.“ Nu era suflet de om, să nu tresalte de bucurie, ba însași firea se vedea a grăi iutându-se și aceea prin nașterea lui Cristos slobozită de ori-ce legături ale trecutului a cărui rëntate și a cupria aceleia se întinsese și înstăpânise. „Însași firea suspina sub povara rëntății păcatului.“

Pruncul cel mic a fost Darul cel mare al lumii; scutecele Sale vestmântul de laudă al oamenilor; ieslea tronul, peșterea palatul. O, noapte de fericire a neamului omenesc! Voi zori de revărsare a zilei, ce mândru și plăcut deschideți ochii noștri întunecați! Voi raze de foc ale făcliei sfinte ce bogat ați aprins și deșteptat lumea toată! Dar nu! Dar nu! Colo în cetatea cea mai de frunte a Ierusalimului, cel de pe scaunul de aur, cel chemat a se veseli, de năcaz stă a se sfârși, diavolul singur — intrupat în chipul lui Irod — „s'a mâniat foarte!“ „S'a mâniat!?!“ Cum se poate!?! Când, toată lumea nici de lucru nu-și mai caută ci stă mirată de această taină a intrupării lui D-zeu, și Irod împăratul să fie turburat? A hotărit să ridice vieța Lui de pe pământ! Pentru ce? Își temea tronul. Vai nebucie mare de împărat! Auzit-ați Creștinilor! Cel abea născut de câte-va zile să-și aibe dușman și încă pe cel mai tare, pe împăratul!

Dar așa a fost aceasta de când e lumea. Lumina gonită e pururea de întunec; inima bună de cea rea; pacea de rezvrătirea și gâlcevirea zilnică a oamenilor, împărat pe împărat; Irod de Iisus!

Astăzi când sufletul nostru înviorat în aceleași valuri de bucurie înviorate de sărbătorile sfinte Nașteri ce le petrecurăm în numele noului Impărat născut, pășesc înaintea voastră fraților, earăși ca să vă arăt cum: *Pacea bisericii și neamului nostru, care ni-e totodată liniștea sufletului nostru, se tulbură de către aceiași fii creștini.*

Iisuse Cristoase! Împărate al păcii și al bunăvoiri, intrupează aceste două daruri cerești în inimile credincioșilor noștri de pretutindeni.

Cu pace să ascultați și cu bunăvoire să primiți!

* * *

Acum după zilele mărite ale nașterii Mântuitorului nostru, sărbătoarea de mărire, praznicul de pace și bunăvoire, când înși-ne am auzit, ba chiar și cântat cântările de laudă și preamărire, când obștea întreagă cu mic cu mare ne vedeam plăcut atinși de glasurile preoților, de slujbele ce în chip îngeresc se săvârșesc, în acele clipe cugetam că nu

suntem mai mult pe pământ, ci cu cetele ingerilor. Când și săracii, se simțeau bogați, cei flămânzi, goi și setoși, cu îmbelșugare săturați, îmbrăcați și adăpați, când vrajba perise ca fumul, și numai singură bunăvoirea juca pe buzele tuturor, ear' pacea nutrea pe tot natul; când nime nu simțea nici o durere chiar, chiar și bolnavul cel mai mare simți-tu-s'a în ziua praznicului mântuirii noastre pe deplin sănătos; se scoală singur de pe așternut, cu glas ușurat de dureri, cu puterile înalte ale trupului, ce până aci desnădăjduit striga moartea. În ziua nașterii și acela se simte pe sine destul de întărit — pacea și bunăvoirea i-a învioșat trupul său și tot acelea lucrat-au cu îndrăsneală asupra sufletului, cu luminarea și deșteptarea acestuia, pentru înțelegerea și cuprinderea minunii — a tainei străine și preamărite. Astfel de întipăriri legatu-ne-au zilele mari ce cu ajutorul lui Dumnezeu le petrecerăm, a căror răsădit dulce creștinesc și astăzi fraților tot același e în inima curată de om. Tocmai în astfel de stări, când întru adevăr ne simțim mai ușori, tigniți cu sufletul, mulțumiți cu toate cele ale lumii, ce pruncul ce cu drag se desmeardă în brațele mamei sale, atunci mai cu drag lucră diavolul la zdrobirea păcii, la stricarea buneii noastre voiri, ca în locul păcii vrajba și afurisita de dujmănie să se ridice, în locul tignei nemulțumirea, care apoi ne aprinde și cădem earăși în prăpastia ce mai înainte de nașterea Domnului orbitu-ne-a mintea, stricatune a pacea și bunăvoirea inimei noastre.

Aprius cu apostolul Pavel, strig Ție pruncule mărit: „Tu însuși ești pacea noastră!“ (Efeseni II 14.) Dar ce să ved, ce s'aud frații mei? În timpul când toată lumea numai cu taina preamărită se deprindea, filosofi neputându-și explica minunea întrupării Fiului dumnezeesc, când mulți dela răsărituri alergat-au la apusuri, când nime nu se mai cugeta la soartea de mai înainte a lumii, când vrajba, mâniile, împărechierile de mai înainte tot atâtea roade blăstămate ale diavolului, când acelea se uitaseră dacă nu și de tot ci de bunăseamă pentru multă vreme, atunci împăratul Irod vâzându-se amăgit de adevărații înțelepți dela răsărit, cari necercând nici o ispitire lăsatu-s'au povățuiți de steaua neobiceiuită și mâncând au ajuns la Impăratul păcii, ear pe la el nu s'au mai întors să-i spună de pruncul mic și noul Impărat de pace; afurisitul de el, singurul și cel dintâiu care a turburat pacea cerească este Irod. Iisus, care venise să facă pace în țeara sa, să nască din nou bunăvoirea unuia către altul, aceste două ce formează adevărații stâlpi pe cari ar trebui să se clădească și înalte ori-și-care țeară! Care a venit să întoarcă după cuvântul Scripturii „inima tatălui spre fiu și a fiului spre părintele său“, acela — Irod — seamănă vrajba, dujmănia, ațîță ura contra Fiului ceresc, ba însuși pe față fără rușinare, poruncește a se tăia toți pruncii din Vitleem și din toate hotarele lui, de „doi ani și mai mici“ (ib. 16.)

Vai! Câtăucidere! Sângele nevinovat al pruncilor celor ce sug cum se varsă de mâna ucigașă a păgânului împărat!! Atâtea vieți pentru o Vieață, plângere tânguire și țipet mult, pentru-ce toate acestea? Spre săturarea mâniei lui Irod; dar nu, că tot mai tare s'a aprins, mai vârtos după-ce a înțeles că ne-mai pomenita poruncă nici pe departe n'a atins pe pruncul sfânt care de mult era în Egipt și se nutrea în pace cel fugărit, începe și mai aspru a se aprinde, dar D-zeul păcii care din început a dăruit pace și bunăvoire oamenilor îi curmă în scurtă vreme vieța sa. Iosif cu Maria iau știre în vis că se pot re'ntoarce în pământul lui Israel. Dar auzind că împărătește o odraslă a aceluiași Irod, s'au temut a merge acolo și s'au dus în părțile Galileii în cetatea Nazaret ca să se plinească ceea-ce s'a zis că: „Nazarinean se va chema.“ (ib. 23.)

Pruncul a scăpat dară fraților, pacea s'a sălășluit Creștinilor, cu aceasta însă nu și bunăvoirea unor oameni față de Cristos. A murit un Irod și s'au născut alți mulți, cari provocau zădăric în stratul poporului mai mult nevinovat, ceartă și sfezi, gâlceviri, ură și asmuțări contra preabunului Iisus, crescut acum și cu adevărat dor de fericirea acestui popor ales de D-zeu.

Dar ce să mă ocup atât cu trecutul? Să luăm seama celor din timpul nostru. V'adusei de pildă trecutul ca mai bine să înțelegem pe cele din vieța noastră. Care e, Creștinilor, poporul sau nația aceea și să aibe o lege mai bună ca a noastră? Au nu zace cu desevărsire pacea lui Cristos în biserica noastră? Sau doară cu altăceva să încep slujbele cele sfinte și mărite ale legii celei noaue și nu „Cu pace Domnului să ne rugăm?!“ Au nu cu aceeași pace cerească încoronăm rugăciunile noastre de preste an? Când vă atrag luarea aminte a voastră ca și în lume cu pace să fim: „Cu pace să eșim!“ strigă preoții aceste cu vintea alese. Cu aceeași Creștinilor, cu acel acoperământ al lumii, cu care tot creștinul pătruns de legea Creștineii noastre ar trebui să se împodobească. Dar în zădar fraților, în pustie fost-a resunetul lui Iisus, în pustie al Apostolilor, al părinților cuvioși, în pustie a marilor preoți, în pustie ni-e și glasul nostru a preoților de azi, că deși de veacuri întinse strigat-a Cristos prin aleși săi dela altarele Creștine și ne'ncetat strigă și azi prin gurile preoților și numai pentru pace și bunăvoire între oameni, în orașe și sate, în biserici și școalele noastre, în colibele săracilor și în casele bogaților. Dar pustia . . . e pustie! De pace avem lipsă, că aceea e nutremântul legii și al creștineii noastre. Precum pânea satură pântecul și ne întărește pentru muncă, astfel pacea e întărirea bisericii și școalei noastre, a vieții poporului nostru de pretutindeni.

Cu pace și pe temelie păcii a ridicat Cristos biserica Sa; prin certuri și dujmăni prăbușitu-s'au și s'au surpat împărății alese. Și cu toate că e îndeobște cunoscut, că numai pacea lui Cristos

lucru dreptate, crește și înalță toate treburile bisericii și a școlii noastre, totuși ved pretutindeni, ved împărăția vrajbei, a dușmăniei, a ațîțirilor din partea bisericii asupra școlii și a acesteia asupra bisericii, cari necazuri și învrăjbi, ale căror urmări rele pică fraților asupra capului nostru, asupra corpului nostru ca biserică și națiune. Să nu creadă cineva că neînțelegerile și dușmăniile, frecările ce pe altcurea sunt în corpul parohiilor noastre strică atîta singuraticilor după gândul și scopul cu cari se pun la cale de unii și alții, nu, acelea pe nesimțite dar în chip vedit la urmă se resfring asupra altarelor și școlii noastre și cu acelea dusă e cinstea și viața poporului nostru, fără de cari aceste două în pace susținute și cu bunăvoină sprijinite, nici un popor nici viitor și ales trăinicie și viață nu poate avé. Pentru aceea și dascălul cel mare al păcii și bunăvoini deschis'a aceste două așezăminte de creștere și întărire a fiecărui creștin prin predica Sa, a întemeiat „biserica și școala creștină“.

Ar fi de vorbit despre vrajba și dușmănia, despre — cangrena — ca s'o numesc cu apostolul, ce roade la arborele nostru național, pentru scurțimea timpului însă și pentru-ca să nu vă obosesce prea mult, mă restring la o singură constatare: Să știți fraților și să lăsați și fiilor vostri că: Când va peri neamul nostru atît ca biserică și națiune să știți că perirea noastră din noi fiilor a fost.

Un Iuliu Cesar podoaba strămoșilor nostri Romani ucis a fost de Brutus pe care îl ținea ca pe fiul său. Tot astfel biserică și neamul nostru se prăbușește și strică în prima linie de către fii sei.

„Perirea ta din tine Israile!!“

* * *

De pace și bunăvoină e plin sufletul și inima mea pentru ridicarea și înălțarea noastră fiilor, cari alcătuiți biserică și școala noastră vie. Dumnezeu care cu pace și bunăvoină s'a coborît la noi și în zilele trecute a Nașterii lui Cristos aceleaș daruri le-am simțit cu toții cît sunt de binefăcătoare sufletului nostru; cu aceleaș arme de viață a bisericii și de trăinicie a poporului nostru să ne gătim a primii sêrbătorile mari cari stau la pragul bisericii noastre, pentru a căror ajungere: În pace și bunăvoină, cinstiți și sântoși, tuturor din inimă vă pofdesc! Amin!

Arad, 22 Decembrie (4 Ianuarie) 1901.

Ioan Nicorescu,
preot, gr. or. rom.

Chestiuni tipicale.

(Lămuriri finale).

Cu privire la genul aghiasmei, permit bucuria ce o simt, că adversarul meu, care în nrul 26 al „Bisericii și Școlii“ era „convins“ că în orele ante meridiane ale ajunului sêrbătoarea Arătării Domnului se face respective are a se face aghiasma mică, — acum în nrul 42 al foaiei accentuează că „de așa ceva nici a auzit nici nu a făcut.“

Așa totuși avem folos practic, că am ajuns la unirea vederilor dogmatice, cum că în atîta zi, numai aghiasma mare are a se celebra.

Însă cu timpul sau ora celebrării acelei aghiasme, nu numai că nu ne unim, ci pare că tot mai fatal ne încercăm.

Și lucrul este explicabil.

Adversarul meu reprezintă rolul lui Petru teoreticianul, care cu rigoarea legii era p'aci să devină restringătorul lășirii Cristianismului; pe cînd eu reprezintă rolul lui Pavel practicicianul, propagatorul Cristianismului universal.

Să aprofundăm materia. Eu mi-am făcut educațiunea ortodoxă întregă la lumina și în aerul curat a două Catedrale ortodoxe. În parohiile ambelor Catedrale am umblat ca prunc și adolescent, și în urmă ca hirotonit într-o diaconie cu Sf. Cruce, în ajunul Arătării Domnului de-a pururea, la începutul zilei, des de dimineață.

Acum conșează-mi partea adversară, să constatăm aici: Archiereii, protosincelii, ieromonachii, protopopii și parohii dela aceleași Catedrale, pe a căror teritor s'a umblat și se umblă și astăzi cu Sf. Cruce în desamintita zi, sunt, în tot cazul, mai competenți.

Aceiași, între cari și dignitari ai bisericii, încă știu ce zice Mineiul, dar' convinsi, că avînd aci de a face cu sfințenia Crucii, nu se cuvine a se da aceea spre sêrutare pruncilor mînjiți pe gură cu lietar ori fasole, nici masei vulgului cu buze pline de gustul tabacului, sau cum am zis, în nrul 25 al foaiei, al alcoolului; deci a salvat sfințenia dogmei, deși în contul formeii.

Numai o ființă creștină sobră, a cărei stomach este ușor de mîncări, se poate înălța la sfințenia Crucii.

Etă noțiunea practicei pauline, pe contul teoriei petrului, — care ținea morțiș la legea circumcisiunii, prin ce restringea Creștinismul universal.

Reese din premise, că eu și întreaga Dieceasă, ba pot zice lumea ortodoxă, cît am umblat, vîzut și m'am informat, — excepțînd ceva unghiuleț — umblăm cu Sf. Cruce în orele a. m., și nu călcăm legea sau mai bine regula, în defavorul Sf. Biserice.

Că eu, est an, am intrat de cu noapte la sfințirea apei, necesitatea inexorabilă m'a constrins. Aveam trei parohii de a hrăni duhovnicește cu puterea cinstiți și de viață făcătoarei Crucii, și nu'mi ajungea timp fistic, dacă nu făceam așa, nu'mi puteam împlini datotînta.

Uniformitate voim? Până și în miușiosități de forme? Nu se poate. Întîiu avem să asudăm a ne regenera credincioșii; a le uniforma vederile interne, după acelea va urma uniformitatea externă. Să fim mîngăiați, în criticul timp modern al ereticilor și ateilor, a ne menține unitatea, uniformitatea internă dogmatică, curățînd, cu blîndeță, parohiile — unde se află — de eretici și ateii, și să mulțumim lui Dumnezeu, că am făcut mult pentru prezent.

Să nu deviam dela linia de conduită a bătrînilor, că și dinșii vor fi aflat din Sf. tradițiune, că legea sau mai drept regula de a umbla cu Sf. Cruce numai în orele post meridiane sau chiar noaptea, nu se poate validată cu sfințenia. Așa ceva este pentru Sf. Mănăstire, unde nu sunt nici prunci total minori, nici masa de dorporațiune, între care indivizi de masivă ignoranță

Preotul Ioan.

Mănăstirea Plătărești.

Această sf. mănăstire este una dintre cele 40 de biserici făcute de prea bunul creștin, mărinosul bărbat și celebrul Domn al țării românești, Matei Basarab.

Ea se află situată la o distanță cam de 30 kilometri de orașul București, în direcțiunea căii către orașul Oltenița, într'o peninsulă, pe malul stâng al apelor unite aci, Dâmbovița și Colentina.

În ziua be 21 August anul acesta (1901) am vizitat-o; și am privit-o cu deamănuntul. N'are nici un obiect bisericesc de oare-care însemnătate istorică; până la secularizare a fost stăpânită de călugării greci. Nu e nici chiar zugrăvită. Așa a fost sub călugării greci și așa a rămas și până acum. Numai S. Mercurie e zugrăvit ceva mai în urmă, în fața ei. În schimb însă, zidăria acestei biserici în grosime ca de un metru, e așa de solidă încât poate rezista viscolilor și furtunilor încă timp de multe veacuri. Nu-i așa mare. Și are forma întocmai ca biserica domnească din orașul Ploești, zidită tot de Matei Basarab. Poți zice că e lucrată de aceiași meșteri.

Pe frontispiciul mănăstirii din Plătărești e frumoasă inscripțiune în limba română cu slove chirilice și are următoarea cuprindere:

„Cu vrerea lui Dumnezeu ziditu-s'a sf. și dumnezeasca mănăstire din temelie de prealuminatul Domn Ioan Matei Basarab și Doamna lui Elena. Întru lauda sf. marelui mucenic Mercurie, ca să fie pomană întru vecie de veac la răspunsul sufletelor întru odihna dreptilor nesfârșit. Ispravnic a fost Pan Albul Clucer. După moartea lui fost-au tatăl Pan egumen Vasileș. Meseța August V. Leatul 7154 — (1646). Pisa popa Gheorghe.“

Nu se știe pozitiv în ce împrejurări istorice s'a zidit această mănăstire. Se zice că în memoria unei victorii repurtate de oastea lui Matei Basarab contra Tatarilor, după cum spune și poetul român:

Domni mari nălțară sînte mănăstiri
Să aminte țerei zile de măriri.

În adevăr, după suirea la tron alui Matei Basarab la anul 1633, o parte din boerii țării, în majoritate Greci, preferară a se da în partea lui Radu, fiul lui Alexandru Ilieași, Domnul Moldovei, și pe care Poarta îl numise Domn fără știrea boerilor țării.

Acest Radu cu boerii, partizanii săi, și cu oaste de adunătură, plătiți, și compusă din Moldoveni, Turci și Tătari, porniră spre București spre a-i lua tronul lui Matei. Și până să se dea lupta decisivă, ce a fost la poalele mănăstirii Plumbuita, pe apa Colintinei, unde Radu a fost biruit și alungat, se poate să se fi lovit oastea lui Matei la Plătărești cu Tătarii ce veneau din partea Turciei în ajutorul lui Radu; și mai în urmă, în memoria acelei lupte, Matei Basarab să fi zidit această mănăstire spre a fi pomană sufletelor acelor eroi români, cari au căzut pe câmpul de luptă, după cum spune însuși în inscripțiunea acelei mănăstiri. Sau că Matei Basarab fiind hotărât să facă 40 de biserici, le zidea cum vrea și i-se părea. În curtea acestei mănăstiri fiind penitenciarul femeilor deținute din țară, locuitorilor plătărășteni nu le este deschisă biserica, ori-cui și ori când. Celor morți nu li se oficiază slujba înmor-

mântărei în biserică, sentiment religios, la care ei, și cu drept cuvânt, țin foarte mult.

S'ar fi putut face spre acest scop un paraclis la cimitirul satului pentru împăcarea sufletului acelor locuitori, ca la ori-care creștini dreptmăritori ai lui Iisus Cristos.

Pr. Marin Dumitrescu.

Asupra Disciplinei.

Disciplina este oglinda școalei. După cum se poate ceti de pe fața unui om ce fel de om este el, așa se poate citi și de pe disciplina unei școale, ce fel de spirit locuiește în ea.

În timpurile cele mai vechi consta disciplina în cele mai multe școale, în frică. Instructorul sta în mijlocul copiilor ca un iager cu sabia de foc. Sabia însă tăiată dintr'o tufă sau copac, care șuera pe loc pe deasupra capetelor acelor copii, cari treceau granița disciplinei orânduite.

În timpul acesta noui însă, s'au schimbat trebile. Bățul nu mai are în școalele noastre patria sa. Ori de-i bine, că timpul esta nou i-a răpit instructorului unealta aceasta, nu se poate ști; de oare-ce păreri tuturor sunt deosebite. În timpul din urmă s'a discutat foarte mult despre băț. Unii erau pentru el, adecă să existe mai departe, cei mai mulți însă contra lui. Contrarii bățului dovedesc, că școala poate să-și ajungă scopul și fără întrebuițarea lui. Da! Dacă ar fi numai totdeauna posibil. D. e. ce e de făcut dacă lipsește copilului buna voință etc. Mulți pedagogi mari, cari au fost în teorie contrarii a astfel de pedepse (Fichte) au zis că în anii primi ai instrucțiunii nu sunt de înconjurat. Acei ce nu voiesc să asculte treburile să simțască. Cei mai mari pedagogi s'au exprimat contra bățului, dar poate numai au dovedit întrebuițarea rea a lui. Un instructor care umblă numai cu bățul în mână, și pe lângă aceea crede că-î pedagog bun, atunci mai bine să depună maadatul că nu-i crescut pentru el. După multe păreri însă, mai puțin îi strică unui copil neascultător o băție mică, decât o pedeapsă grea și rea gândită în anii mai adulți ai vieții sale. Instructorul nu trebuie să-și arăte prin bătaia mâna față de copil. Iubirea și înțelegerea a instructorului, trebuie să vadă copilul, ca apoi să poată gândi că pedeapsa aceasta n'a fost de ciudă, ci numai spre bună îndemnare.

Un instructor bun nu-și închipue în vargă sabia mâniei, ci numai o admoniție sau după-cum am zice o ploaie de vară care are să facă pământul roditor.

Instructorul să nu rabde ca copii să petreacă întreolaltă ci totdeauna numai cu el. Dacă petrec copii întreolaltă și nu cu instructorul, dacă încetează el să fie unicul magnet, care să-î atragă pe toți, dacă începe un vuet și o oleă, în care se

pierde vocea instructorului, atunci s'a finit cu învățământul.

Însă cum e de ținut tăcerea? Unii gândesc a aduce o clasă de tot stricată la tăcere, cercând puterea plămânilor și tună din răspuțeri ca vocea cea înfloritoare a lui Moisi de pe virful Sinaiului. Aceasta însă e de tot greșit, strigătul nu ajută nimica, ci din contră, copii par a avea plăcere și strigă sau rid și ei. Aceasta o fac ei de sigur deja, dacă au făcut experiență, că la tunetul cel înfloritor nu trăsnește.

Interesul e baza disciplinei. Instruiază interesant și copii se țin de buzele tale și diavolul de urit fuge ca un câne improșcat cu apă dela pragul școlii tale.

La aceasta observe fiecare instructor punctele următoare!

1) El lege învățământul nou cu o introducere potrivită.

3) El să caute cu felurite întrebări a deștepta curiozitatea copiilor.

4) El să se ferească da vorbă multă și fără nici un folos, ci să puie numai pe aceea valoare, care ar fi în stare să deștepte în copii vr'un interes.

5) El nu petreacă prea lung la lucruri abstracte ci să caute prin arătare, exemple și întrebunțare a face învățământul intuitiv.

6) El să schimbe din ce în ce forma învățământului și să caute a avea o memorie vioae.

Spre a improspăta atențiunea servese punctele următoare: 1) pause, 2) exercitări gimnastice, 3) intreruperea învățământului prin istorisiri, povești, gâcitori etc. etc. 4) vorbirea în cor.

Cine va procede după punctele aceste va fi un pedagog bun și își va ajunge ținta învățământului și fără băț.

S. Ioniță, învățător.

Vatra Dornei (Bucovina).

D I V E R S E.

* *P. S. Sale Dni Episcop Iosif Goldis*, i-s'a trimis următoarea telegramă din Buteni:

„Preoțimea intrunită azi în conferență tractuală în Buteni presintă omagiile sale preasfinției voastre, dorindu-vă sărbători fericite întru mulți ani. Georgia, protopop, Muntean, Lazar, Lupșa, Milan, Chirilă, Dragancea, Bodea, Beitechi, Lazarescu, Oprea, Bodea, Brădean, Mihulin, Bode, Pinteș, Josa, Roda, Micluția, Stan, Cosma, Popoviciu, Nica, Țiclea, preoți.

† *Necrolog*. Subscrișii cu inima pătrunsă de durere anunțăm moartea neuitatului nostru soț, tată și moș George Popoviciu, fost notar comunal, în tâmplată în 19 Dec. st. v. 1 Ianuarie 1902 după lungi și grele suferințe, în anul 64 al vieții și 40 de ani ai fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre odihna veșnică Vineri în 3 Ianuarie st. n. la 11 ore a. m. după ritual bisericeii ort. în cimiterul din Siciău. Siciău la 1 Ianuarie 1902. Fie țărina ușoară! Véd. Ecaterina Popoviciu născ. Mornaia, soție; Dr. George Popoviciu, Dr. Ioan Popoviciu, Dr

Alexiu Popoviciu, Corneli Popoviciu, fi; Alexandrina Popoviciu, Silvia Popoviciu, Ileana Popoviciu, Anuța Popoviciu, fice; Livia Dr. Popoviciu n. Popescu, ca noră; Gheorghita Popoviciu, Enea Popoviciu, Radu Popoviciu ca nepoți.

— A v i s. —

La dl *Cornelie Nicolescu* în *R.-Kécsa* (Torontál-megye) se află de vânzare următoarele cărți bisericești cu litere latine și anume:

1. *Mineiul* cel mare pe 12 luni în 12 volume legate; în loc de 150 cor. le dau cu 130 coroane.
2. *Penticostariu*, legat în 1/2 piele roșie cu 15 cor.
3. *Apostol* legat 1/2 piele cu 13 cor.
4. *Predicile* lui Elie Miniati, legat în 1/2 piele roșie cu 12 coroane.
5. *Catavasieri* legat 1/2 piele neagră 6 cor.
6. *Chiriadromion* de Andreiu bar. de Șaguna 20 coroane.
7. *Octoich* mare bogat cu 20 cor.
8. *Ceaslov* mare bogat ilustrat cu 20 cor.

Nr. 936—1901.

A V I S !

A apărut și să află de vânzare la Administrațiunea tipografiei diecesane din Arad: „*Carte de cetire*“ pentru elevii clasei a II, a școlii poporale, de învățătorii *Iuliu Grosșorean*, *Iosif Moldovan*, *Nicolae Ștefu*, *Nicolae Boșcaiu* și *Petru Vancu*. Prețul unui exemplar 40 fl.

„*ABCedarul*“ de autcrii susnumiți s'a pus sub tipar și în scurt timp va apare ediția III, prelucrată de nou.

C o n c u r s e.

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala nouă din comuna *Seleuș-Cighierel* se publică concurs cu termen de alegere pe **20 Ianuaris** st. v. 1902.

Emolumentele sunt: a) salariul în bani gata 500 cor. b) 1/4 sesiune de pământ arător; c) cvartir liber cu intravilan și o cănepiște; d) 8 orgii lemne, din care se va încălzi și școala; e) pentru scripturistica 20 cor.; f) curatorialul 20 cor.; g) pentru conferențele învățătorești cărăușii și diurne de zi; h) dela înmormântări 1 cor. 20 fl., cu liturgie 2 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și trimite recursurile instruite cu documentele de calificățiune oficiului protopresbiteratului din Ienopolea (Borosjenő) și până la termenul de alegere a se presenta în vr'o Duminecă la biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Cei cu pregătiri pentru instruirea corului vocal vor fi preferiți.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **CONSTANTIN GURBAN**, protopresbiter.

—□—

Pentru îndeplinirea vacantei parochii de cl. III-a **Mustești**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „*Biserica și Școala*“

Venitele acestei parochii sunt. a) Usufructul unei sesii de pământ parte arător, parte fâneaș și pășune;

b) birul usurat de câte o măsură de cucuruz-sfărmat, de la 80 de case; c) stolele îndatinat; d) ear ca întregire dela guvern, pentru preot cu 8 clase gimn., a fost asemnată pe anul 1901 suma de 1167 cor., 72 fl., în care sumă, 100 cor., sunt socotite pentru cvartir.

Recurenții vor avea a se presenta în sf. biserică în careva Duminecă sau sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale, ear recursela instruate conform Regulamentului, vor avea a le adresa comitetului parochial concernent și a le subșterne la Prea Onoratul oficiu protopresbiteral din Buteni (N. Butyn Arad m.) până la terminul prefit

Mustești, la 15/28 Decembrie 1901.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: IOAN GEORGIA m. p. ppresbiter.

—□—

Pe baza dispoziției Ven. Consistor gr. ort. român orădan de sub Nr. 4423 din 1901, se eserie concurs pentru îndeplinirea parochiei vacante din comuna **Holtméseș**, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.”

Beneficiile împreunate cu acest post constau din următoarele: a) 16 jugere pământ; b) birul preoțesc câte una măsură cucuruz sfărmat dela 105 N-re de case; c) stolele îndatinat și d) întregirea dotației preoțești din vistieria statului, pentru preot fără 8 clase, s'a pus în curgere suma de 347 cor. 66 fl., respective 547 cor. 66 fileri.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recursela adresate comitetului parochial din Holtméseș ajustate cu documentele prescise pentru parochii de clasa III-a subscrisului protopresbiter în Halmagiu (N. Halmagy) până la terminul susindicat, eară până la alegere pe lângă observarea §-lui 18 din Regulamentul congresual pentru parochii, a se presenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din Holtméseș spre a-și arăta desteritatea în ce e rituale și în oratorie.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN GROZA, m. p., protopresbiterul Halmagiului.

—□—

În conformitate cu înaltul decis consistorial de sub Nr. 6751 a. c., pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a din **Tergoviște**, tractul Belințului, se eserie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecesan „Biserica și Școala.”

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt: 1. Sesiunea parochială constatătoare din 32 jugere pământ arător; 2. Locuință cu 2 chili, unele supraedificate și grădină de $\frac{3}{4}$ juger; 3. Stolele usuuate dela credincioși și 4. Întregirea dela stat, care pentru preot cu 8 clase gimnasiale face acuma 964 coroane, eară pentru preot cu calificare inferioară 364 cor.

Se observă că, dările și sarcinile publice le suportă preotul.

Reflektanții au să-și instruzeze concursela în sensul legior noastre în vigoare, adresându-le pe calea oficiului protopresbiteral gr. ort. român din Belinț, (Bélincz, Temesmegye), comitetului parochial din Tergoviște, în terminul concursul fixat aci, având a se presenta într'o Duminecă ori sărbătoare în capela din Tergoviște, spre a-și arăta desteritatea în ritualu eventual în oratorie.

Tergoviște, în 2 Decembrie v. 1901.

Comitetul parochial.

În înțelegere cu mine: GERASIM SĚRB, m. p. protopresb. gr. ort. rom.

—□—

Amăsurat ordinului Veneratului Consistor orădan de sub Nr. 1269/1901. pentru îndeplinirea următoarelor parochii vacante de a III-a clasa se publică concurs din oficiu anume pentru:

1. **Archiș**, terminul alegerii în **31 Decembrie** v. a. c. Emolumentele sunt: pământ de 15 cubule, dela 90 case câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz, stolele și congrua 747 cor. 03 bani.

2. **Botfeiu**, alegerea va fi în **30 Decembrie** v. a. c. Dotația constă din pământ de 18 jugere la codru, birul dela 60 case câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz, stolele și congrua: 694 cor. 10 bani.

3. **Măraș-Sécaciu** alegerea în **29 Decembrie** v. a. c. Venitele sunt: pământ de 8 cubule, dela 110 casa câte $\frac{1}{2}$ măsură cucuruz, stolele și congrua: 565 cor. 50 bani.

Congrua e socotită după maximul pentru cei fără 8 clase.

Recurenții au a-și înainta suplicele adresate comit. paroch. respective subscrisului până în 28 Decembrie v., având a se presenta la sf. biserică pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale.

F.-Giriș (p. u. Tenke) la 3/16 Decembrie 1901.

Petru Serbu, m. p.

protopop.

—□—

Conform ordinației V. Consistor aradan de sub Nr. 1269 a. c. și având în vedere regularea dotației preoțești prin întregirea dela stat — se eserie concurs din oficiu cu termen de **30 zile** dela prima publicare pentru următoarele parochii vacante din tractul Vascoului, ș anume:

1. **Rieni-Sudrigiu**, cu venit: pământ parochial 187 cor. bir. 27 c. din stole 150 c. întregirea dela stat 440 cor.

2. **Jerice**, pământ par. 60 cor. din bsr. 175 c. stole 154 c. întregirea 411 c.

3. **Calugări**, bir. 180 c. stole 130 c. întregirea 635 c.

4. **Dumbravani-Broseș**, pământ 42 c. bir. 52 c. stola 47 c. întregirea 654 c.

5. **Merag**, bir. 80 c. stole 42 c. întregirea 680 c.

Recurenții au a-și trimite petțiunile ajustate conform regulamentului în terminul prescise la subscrisul

Beiuș, 4/17 Dec. 1901.

Pentru comit. par.: VASILIE PAP, protop. Vascoului.

—□—

În urma decisului comitetului parochial din 8 Decembrie 1901, se publica concurs pentru stațiunea învățătoarească cu următoarea dotație: Pe lângă cvartir în localitatea școlară, cu $\frac{3}{4}$ juger grădină. 1) în bani gata 480 coroane; 2) pentru conferință 20 cor.; 3) pentru scripturistica 12 cor.; 4) pentru lemne 60 cor. pentru sine și școală, din care este a se solvi și cărăușia.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în Sfânta biserică de aici spre a-și arăta desteritatea în tipic și cantul bisericesc. Recursela se vor subșterne M. On. D. Adam Rosa inspector școlar în Leucești p. u. Betlenháza, Caraș-Severin, până în 30 zile dela publicarea acestui concurs în care zi sau mai apropiată Duminecă va fi și alegerea.

Conducători de cor vor fi preferiți.

Leucești, în 26 Noembrie (9 Decembrie 1901).

În conțelegere cu comit.: ADAM ROSA, inspector școlar.

—□—